

RĪGĀ

2022. gada 2. novembrī
Nr. 1-25/124_e

Partiju apvienībai "Jaunā Vienotība" valdes priekšsēdētājam
Krišjānim Kariņam
sekretare@vienotiba.lv

**Partiju apvienības "APVIENOTAIS SARAKSTS - Latvijas Zaļā partija, Latvijas Reģionu
Apvienība, Liepājas partija" valdes līdzpriekšsēdētājiem**
Edvardam Smiltēnam
Edgaram Tavaram
birojs@apvienotaisaraksts.lv

**Partiju apvienības Nacionālā apvienība
„Visu Latvijai!” - „Tēvzemei un Brīvībai/LNNK” valdes priekšsēdētājam**
Raivim Dzintaram
info@nacionalaapvieniba.lv

Par valsts kapitālsabiedrību iekļaušanu kapitāla tirgū

Latvijas Finanšu nozares asociācija pārstāv virkni finanšu iestāžu, tostarp kredītiestādes, pensiju pārvaldītājus un fondus, kā arī komersantus, kas sniedz finanšu iestādēm būtiskus pakalpojumus.

Augsti novērtējot intensīvo darbu, kas šobrīd tiek ieguldīts, veidojot nākamo Latvijas Republikas valdību un definējot prioritārās darbības jomas, mēs, Latvijas Finanšu nozares asociācija, ieguldījumu pārvaldes akciju sabiedrības „INVL Asset Management” un Integrum Asset Management IPAS, kā arī AS Nasdaq Riga un Latvijas Privātā un riska kapitāla asociācija vēlamies īpaši pievērst Jūsu uzmanību **jautājumam par valsts kapitālsabiedrību dalību kapitāla tirgos, piemēram, emitējot obligācijas vai piedāvājot kapitāla tirgū kapitāla daļas (līdz 20%)**.

Finanšu nozares ieskatā šāds risinājums būtiski atvieglotu valsts uzņēmumiem kapitāla piesaisti attīstības projektu īstenošanai, izmantojot diversificētus finanšu piesaistes avotus, stiprinātu uzņēmumu bilanci, korporatīvo pārvaldību, konkurētspēju un eksportspēju. Vienlaikus Latvijas iedzīvotājiem, kuri arvien vairāk izrāda interesi par ieguldīšanu, tiktu dota iespēja kļūt par viņu pašu valsts uzņēmumu pilntiesīgiem līdzīpašniekiem – akcionāriem vai arī to attīstības finansētājiem. Par pieaugošu interesi liecina gan privātpersonu finanšu instrumentu kontu skaita palielinājums kredītiestādēs, gan plaši izplatīto regulēto investīciju platformu strauja izaugsme.

Finanšu un kapitāla tirgus komisijas (turpmāk – FKTK) un Nasdaq pārstāvji regulāri skaidro, ka šāda politiska izšķiršanās uzņēmumiem nākotnē nodrošinātu iespēju saņemt lētāku finansējumu, kā arī, ko vēlamies īpaši uzvērt, būtiski paplašinātu iespēju daļu valsts fondēto pensiju shēmas līdzekļu mērķtiecīgi ieguldīt mūsu valsts tautsaimniecības izaugsme.

Šajā kontekstā pievēršam uzmanību, ka, piemēram, partiju apvienības "Nacionālā apvienība" „Visu Latvijai!” - „Tēvzemei un Brīvībai/LNNK” pārstāvji diskusijās par grozījumiem Valsts fondēto pensiju likumā konsekventi pauda viedokli par nepieciešamību valsts fondēto pensiju shēmas līdzekļus ieguldīt Latvijā lielākā apmērā. Lai to nodrošinātu veidā, kas ievēro arī ieguldītāju – valsts fondēto pensiju plānu dalībnieku – intereses un ieguldījumu pārvaldītāji rīkotos kā rūpīgi un gādīgi saimnieki, pastāvīgi jāattīsta Latvijas kapitāla tirgus, veicinot kvalitatīvu un daudzpusīgu finanšu instrumentu pieejamību tajā. Līdz šim kopīgi paveiktais nav pietiekoši.

Latvijā šobrīd trūkst kvalitatīvu finanšu instrumentu, kuros veikt ieguldījumus. Izņemot Latvijas valdības finanšu instrumentus, no valstij piederošajiem uzņēmumiem tikai AS "Latvenergo", AS "Augstsprieguma tīkls" un Attīstības finanšu institūcijas "Altum" obligācijas ir piedāvātas investīciju veikšanai. Plašāka valsts kapitālsabiedrību emitēto finanšu instrumentu iekļaušana, tostarp īpaši atzīmējama kapitāla daļu (akciju) ieļaušana regulētajos tirgos (biržā), būtu ievērojams ieguldījums šī uzdevuma izpildē.

Pensiju otrā un trešā līmeņa ieguldījumu īpatsvars Latvijā ir salīdzinoši neliels (no tiem vairums tiek ieguldīts valsts un valsts uzņēmumu emitētajos vērtspapīros), jo Latvijas kapitāla tirgus piedāvājums neatbilst profesionālo investoru pieprasījumam. Ienesīguma ziņā tas arī nespēj konkurēt ar citiem pasaules finanšu tirgos piedāvātajiem instrumentiem. Valsts uzņēmumu plašāka ienākšana kapitāla tirgū radītu stimulu tā straujākai izaugsmei, paplašinot ieguldījumu iespējas un iedrošinot arī privātā sektora uzņēmumus piesaistīt kapitālu un finansējumu regulētajā tirgū. Salīdzinot ar citām Eiropas valstīm, valsts uzņēmumu īpatsvars Latvijas ekonomikā ir liels, attiecīgi privātais sektors, lai arī aizvien aktīvāk izmanto kapitāla tirgus sniegtās iespējas, viens pats nespēs strauji attīstīt Latvijas kapitāla tirgu.

Šāda darbība arī pilnībā atbilstu Latvijas Finanšu sektora attīstības plānam 2022.–2023. gadam¹, kurā minēts:

"kapitāla tirgus attīstībai ļoti būtisks ir arī kopējais tirgus apjoms. Pie esošā kapitalizācijas līmeņa Latvija nav iekļauta nevienā starptautiskā indeksā, un arī bez klātbūtnes indeksam mazs un nelikvīds tirgus nav pietiekami pievilcīgs investoriem. Tādējādi ir būtiski, lai tirgū ienāktu arī lielāki uzņēmumi, kas spētu radīt būtisku kapitalizācijas un apgrozījuma pieaugumu. Lai šos mērķus sasniegtu, būtiski ir izvērtēt iespējas arī valsts kapitālsabiedrību akciju kotācijai biržā atbilstoši šo kapitālsabiedrību attīstības un finansējuma nepieciešamībām. Jāatzīmē, ka gan Lietuvā, gan Igaunijā ir pozitīvi piemēri ar publiskā sektora uzņēmumiem, kas kotējas biržā, tā piemēram, pieci valsts un pašvaldības īpašumā esoši enerģētikas uzņēmumi Viļņas biržā, Tallinas osta un Tallina Vesi (pašvaldības ūdensapgādes uzņēmums, kas tika daļēji privatizēts) Tallinas biržā."

Pirms lēmuma pieņemšanas par konkrētā uzņēmuma ienākšanu regulētajā tirgū, iesakām izvērtēt nepieciešamību izmantot FKTK izveidotās Vērtspapīru smilškastēs sniegtās iespējas un priekšrocības. Smilškastes atbalsts uzņēmumiem aptver nefinanšu konsultācijas, kuru rezultātā potenciālais emitents saņem izvērtējumu un ieteikumus, kas jāuzlabo, lai veiksmīgi izietu Latvijas kapitāla tirgū. Konsultācijas sniedz Latvijas kapitāla tirgus profesionāļi, eksperti no biržas, kā arī Baltijas biržu sertificētie konsultanti, investīciju banku pārstāvji, FKTK speciālisti u.c.

¹ Ministru kabineta 2022.gada 31.maija rīkojums Nr. 396 "Par Finanšu sektora attīstības plānu 2022.–2023. gadam"

Noslēgumā pievēršam Jūsu uzmanību, ka Eiropas Centrālā banka² ir norādījusi, ka valstīm, kurās ir pārāk liels banku sektors salīdzinājumā ar alternatīviem finansējuma veidiem, ir nepieciešams ilgāks laiks, lai atgūtos no krīzes, no kā būtu secināms, ka valstis ar attīstītu kapitāla tirgu spēj ātrāk pārvarēt krīzes situācijas.

Pamatojoties uz minēto, lūdzam kā vienu no valdības prioritātēm noteikt valsts un arī pašvaldību kapitālsabiedrību arvien plašāku iekļaušanu kapitāla tirgū, tādējādi piesaistot finansējumu uzņēmumu attīstības projektu īstenošanai, pilnveidojot uzņēmuma pārvaldību un konkurētspēju, kā arī efektīvi stimulējot kapitāla tirgus, līdz ar to arī tautsaimniecības straujāku attīstību.

Ar cieņu

Latvijas Finanšu nozares asociācijas valdes priekšsēdētāja	Sanita Bajāre
Nasdaq Riga valdes priekšsēdētāja	Daiga Auziņa-Melalksne
IPAS „INVL Asset Management“ valdes priekšsēdētājs	Andrejs Martinovs
Integrum Asset Management IPAS valdes priekšsēdētājs	Jevgenijs Gžibovskis
Latvijas Privātā un riska kapitāla asociācijas izpilddirektore	Anita Matisone

**ŠIS DOKUMENTS IR ELEKTRONISKI PARAKSTĪTS AR
DROŠU ELEKTRONISKO PARAKSTU UN SATUR LAIKA ZĪMOGU**

Ieva Alhasova, ieva.alhasova@financelatvia.eu

² Is less more? Profitability and consolidation in the European banking sector,
<https://www.bankingsupervision.europa.eu/press/speeches/date/2019/html/ssm.sp190704~1f442782ac.en.pdf>